

Klimatická dividenda:

co to je a jak by mohla fungovat v Česku

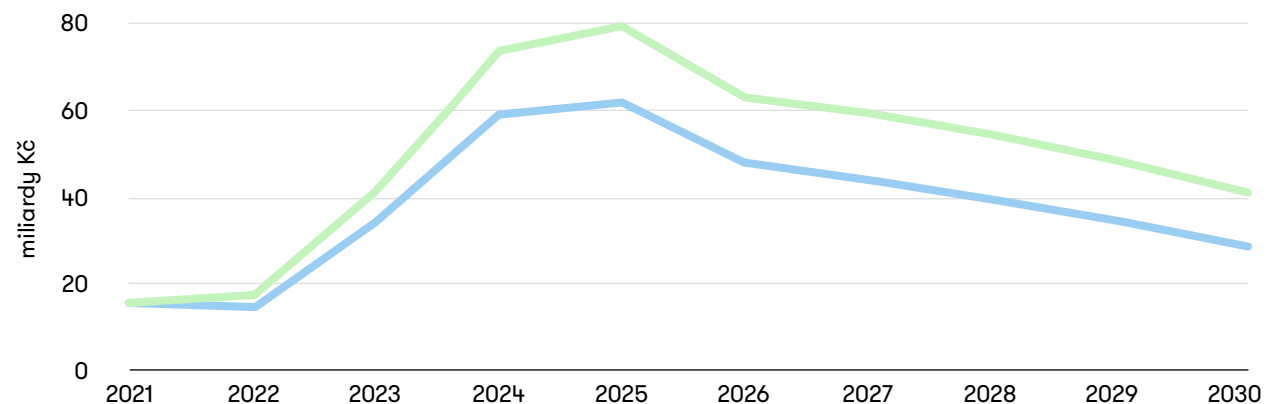
Klimatická dividenda je redistribuční nástroj, jehož prostřednictvím mohou být lidem kompenzovány zvýšené náklady spojené se zdaněním uhlíku, a to v podobě plošné platby.

S rostoucí cenou emisní povolenky se aukční výnosy každoročně zvyšují (viz předchozí factsheet AMO). Podle odhadů AMO na základě dat od MŽP by se **výnosy z EU ETS mezi roky 2021 a 2030 mohly pohybovat mezi 400 a 500 miliardami Kč.**

Pro dodržení doporučení EU, aby alespoň 50 % příjmů z národních aukcí šlo do investic na klimatická opatření, by na dividendu mohlo být použito maximálně zbylých 50 %. Taková **dividenda by činila průměrně asi 2000–2500 Kč na osobu** za rok. Po případném rozšíření systému EU ETS na budovy a silniční dopravu by dividenda mohla být více než dvojnásobná.

V rámci reformy systému EU ETS je **pravděpodobná revize směrem ke 100% vázané alokaci na klimatická opatření.** V takovém případě by příjmy z národních aukcí na přímou dividendu být použity nemohly a prostředky by se musely hledat jinde.

Předpoklad ročních výnosů z dražeb EU ETS ve dvou variantách vývoje ceny ETS 2021–2030

Zdroj: vlastní kalkulace na základě dat Ministerstva životního prostředí

- Cena emisní povolenky stabilně rostla od března roku 2020 a na konci roku 2021 se dokonce přiblížila € 100, daleko překračující předpokládané hodnoty. Ruská invaze na Ukrajinu poslala povolenku opačným směrem, dokonce pod € 60, od té doby opět roste. Přesto budoucí vývoj ceny povolenky není jistý.
- Pro účely factsheetu předpokládáme stabilní cenový růst kdy by se průměrná cena mezi lety 2022 a 2030 měla pohybovat mezi 110 a € 145.
- V uvedených scénářích výnosů z aukcí nejsou zahrnuty povolenky využitě v Modernizačním fondu ani bezplatně alokované povolenky pro průmysl.
- Celkový dražený počet povolenek pro ČR je dále do příštích let nejistý kvůli možnému jednorázovému snížení počtu povolenek v oběhu (TNAC), silnějšímu lineárnímu redukčnímu faktoru (LRF) a uplatnění rezervy tržní stability (MSR) v rámci reformy EU ETS.

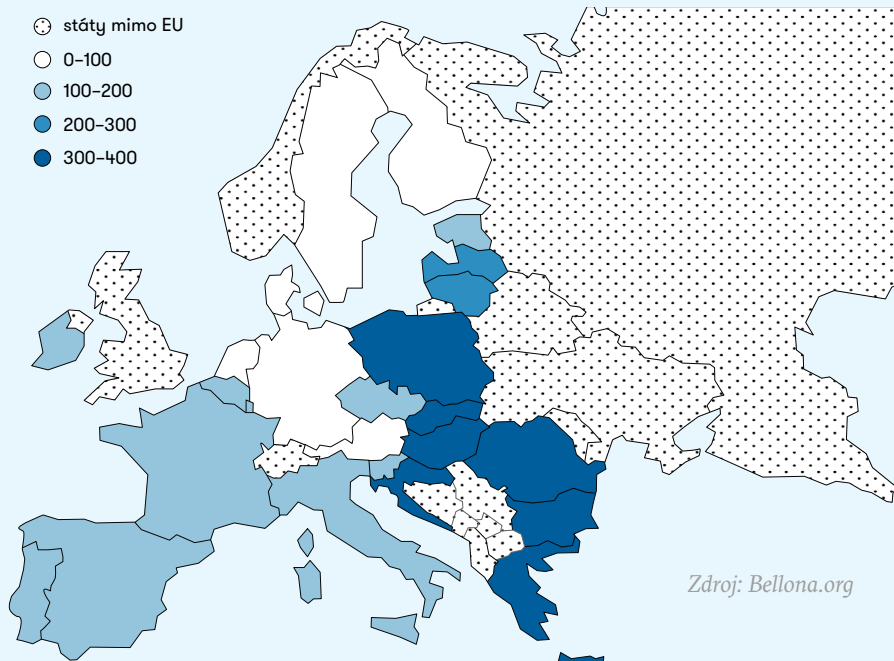
Rozšíření EU ETS a Sociální klimatický fond

Evropská komise navrhuje **rozšířit systém obchodování s emisními povolenkami na sektory silniční dopravy a budov**. V praxi by pak došlo ke zvýšení ceny pohonných hmot a paliv používaných pro vytápění (mimo velké zdroje centrálního zásobování teplem, které již dnes musí platit za emisní povolenky).

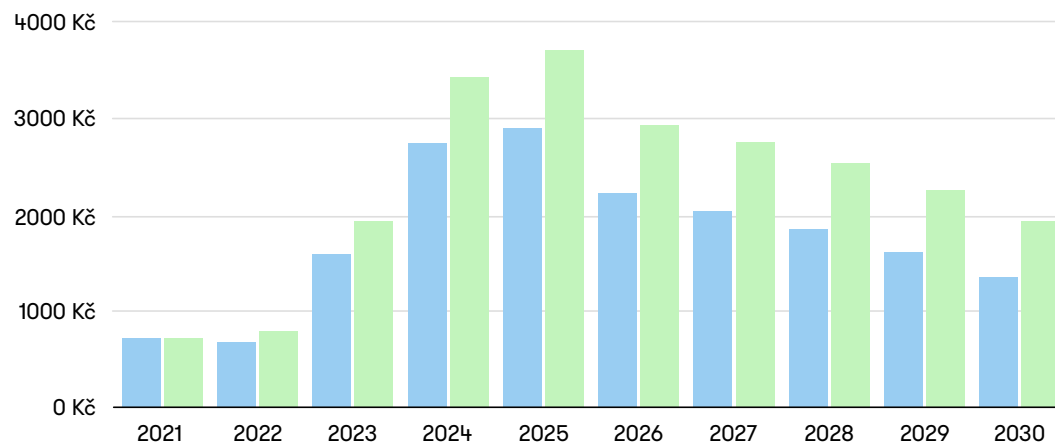
V okamžiku psaní tohoto factsheetu existovala proti tzv. EU ETS II silná opozice mezi státy a nebylo jasné, jestli k jeho zavedení skutečně dojde.

Ke zmírnění dopadů na domácnosti je navrženo zřízení Sociálního klimatického fondu. Tam by pro Česko měly být v letech 2025–2032 k dispozici další desítky miliard korun, které by také bylo možné směřovat do klimatické dividendy.

Nejvyšší částka, kterou mohou členské státy získat ze Sociálního klimatického fondu (EUR na obyvatele)

Možná roční výše dividendy na obyvatele ČR z výnosů stávajícího EU ETS 2022–2030 ve dvou scénářích

Zdroj: vlastní kalkulace na základě dat Ministerstva životního prostředí

Otazníky a varianty

- Hlavním důvodem růstu spotřebitelských cen energií ve střednědobém výhledu budou evropské sankce vůči Rusku. Má tedy smysl mluvit o „mírové“ či „bezpečnostní“ dividendě?
- Základním principem klimatické dividendy by měla být spravedlnost.
- Kompenzace pro domácnosti lze realizovat například také skrze daňové bonusy, budou však postrádat jasnou vazbu na klimatickou politiku a pomohou spíše bohatším domácnostem.
- Motivačním nástrojem s klimatickým přínosem by místo dividendy byla například státem garantovaná cena elektřiny a tepla pro domácnosti do určité výše odběru.
- Klimatická dividendy může pomoci řešit sociální dopady zvýšených cen energií, nemůže však nahradit nezbytnou investiční a projektovou podporu pro renovaci budov, výměny zdrojů tepla a výstavby OZE.

Materiál zpracovali Tomáš Jungwirth (tomas.jungwirth@amo.cz) a Jan Svoboda (jan.svoboda@amo.cz).
Grafická úprava Jaroslav Kopřiva.

